

II. 618.198/11

XIV A 1d
1835
Lw 5

КООПЕРАТИВНА БІБЛІОТЕКА Ч. 11.

А. ГАВРИЛКО

Ревізори та ревізія кооператив

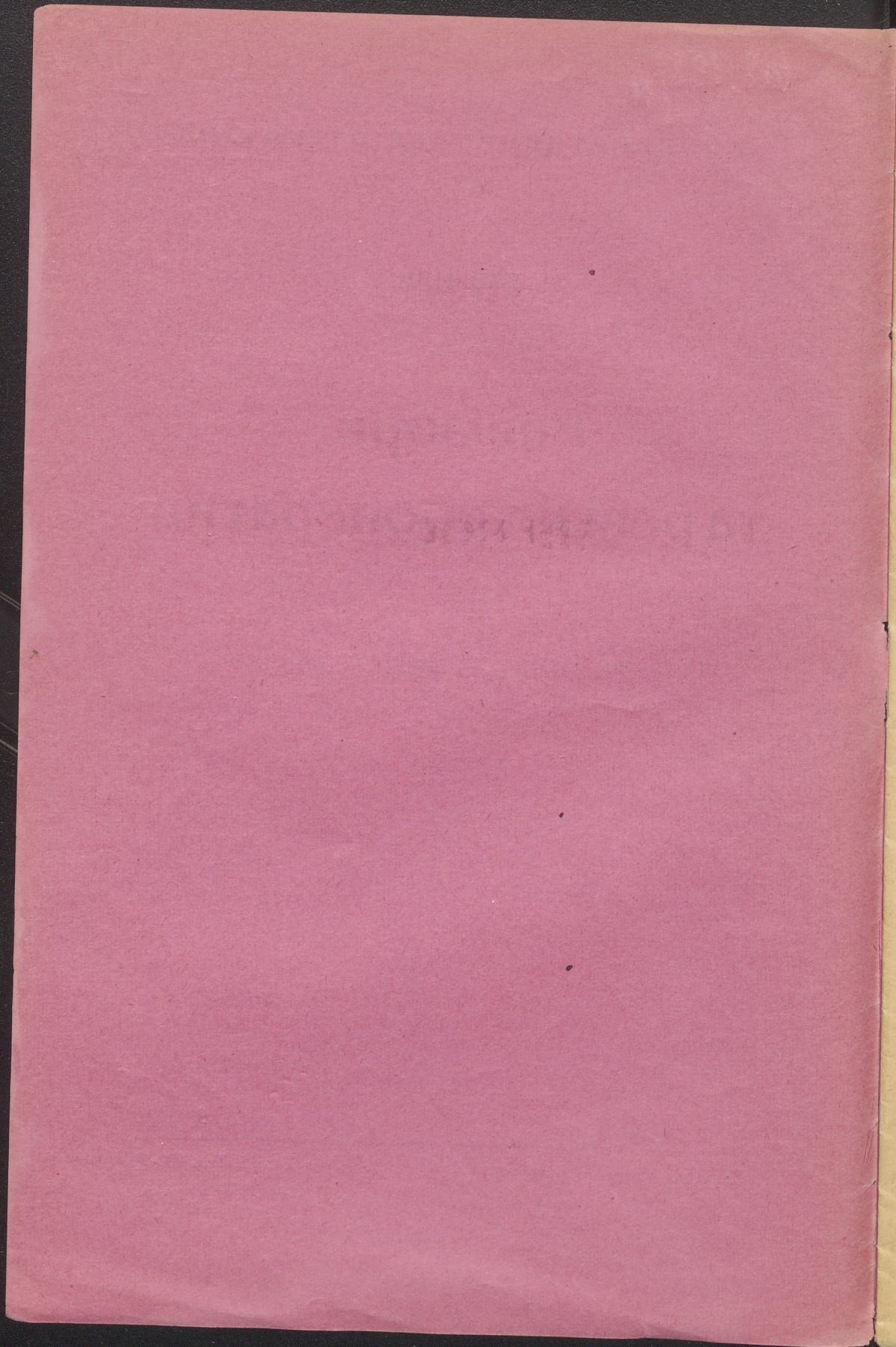
(Книжечка для всіх, що працюють в кооперації)

Л Ъ В І В

1 9 3 5

Накладом автора. — З друкарні „Графія“, Львів, вул. Тиха 5. Тел. 202-83.

КООПЕРАТИВНА БІБЛІОТЕКА Ч. 11.

А. ГАВРИЛКО

Ревізори та ревізія кооператив

(Книжечка для всіх, що працюють в кооперації)

Л Ь В І В

1 9 3 5

Накладом автора. — З друкарні „Графія“, Львів, вул. Тиха 5. Тел. 202-83.

КООПЕРАТИВНА БИБЛИОТЕКА N II

В. ТАБРИЦКО

Резион

та резиза кооператив

ОСОБА РЕВІЗОРА.

Ревізор кооператив це, звичайно, людина з середною або вищою освітою та спеціальною підготовкою для ведення різних економічних підприємств. Він знає теоретично і практично книговодство, з яким має до діла, і легко розв'язує заковіки, які життя установи, що їх провірює, ставить перед ним. Нераз ревізор мусить добре випитатися та роздумати, чим має доповнити книги, або що має справити у них.

Книговодство це оповідання числами про життя підприємства, при короткім тексті до чисел. Життя просте й зрозуміле тільки в школі та для тих, що живуть ще лишень самою шкільною наукою. В дійсности життя пливе всякими зверхніми й підземними струмками, є дуже заплутане й складне. Так є всюди, так є теж і в кооперації. Тому не той ревізор буде найкористніший, котрий більше або краще вчився в школі, а той, котрий із застановою підходить до фактів життя, сам себе на кожному кроці провірює та „тверезим розумом” розв'язує всякі труднощі на полі своєї праці.

Кооперативний ревізор це не тільки знавець засад ведення економічних підприємств, не тільки книгознавець, — він є **передусім кооператор**. А кооператором є наш ревізор не тому, що з кооперації живе, або що кооперація дає йому почести чи впливи, а тому, що він має свої спеціальні вимоги і бажання до світу і до себе, котрі узмістовнюються в **кооперативній ідеї**.

Ревізор-кооператор є ворогом суспільної несправедливости, визиску та неоправданих привілеїв за тими, що на вищих суспільних щаблях стоять, а нічого доброго громадянству не дають. Він є інструктором тих, що в кооперативах борються за кращий суспільний лад. Ревізор не може належати до осібняків, що займаються пустомельщиною, щоби шумом показати свою „працю”, або заводять касарнянщину, яка убиває життя, робить людей манекінами.

Девізою життя ревізора-кооператора, це гасла великих реформаторів та добродіїв людства: „Світ можна поправити, світ хочемо поправити, світ мусимо поправити!” З тими гаслами йде ревізор в життя і творить нові цінности у ньому. Реформу починає від самого себе, удосконалює себе, щоби бути прикладом для інших. Ділає всюди під прапором реформи життя, а передусім серед середовища, з яким у своїй ревізорській праці стикається.

Нелегко в світі визиску нести реформаторські гасла. Тяжко йти вузькою стежиною, яку дикі інстинкти людей привалили горами каміння. Та упертою працею — потішає себе ревізор — багато можна досягнути. І життя, завдяки тій праці, на наших таки очах поправляється. Освітою зводять до одної середно-спільної лінії духові потреби дітей землі, а кооперацією будують установи, при помочи яких творять нові матеріяльні і культурні вартости, керуючись засадою: один за всіх — всі за одного!

Одначе, якби там не було з майбутнім, на сьогодні ревізор-кооператор тямить, що люди не створені з ясної морської пінки. Він знає, що у своїй професійній праці на кожному кроці буде зустрічатися з лихими схильностями людей та завжди буде обертатися в заворотах, жадобою наживи сплетених хащів проступку. Але не забуватиме, що внутрішнє „я” людської істоти не є вязанкою самої пільми. Помогти добутися на верх ясним, гарним первням людської істоти, — це найвище завдання ревізора-кооператора. А засобом для цього — відкривати й показувати, як серед найгірших обставин твориться добро, а також відважно вказувати на зло та відкривати лиходіїв.

Алеж самою музикою вимови не вбив ще ніхто лютої змії. Ревізор у кооперативі є не тільки проповідником. Обставини змушують часто ревізора бути ще суддею, ініціатором кар на проступників.

Кара це таксамо важний чинник виховання, як і нагорода. Хочби співчуття до слабостей і долі людини, яка зловжила, було дуже гаряче і зовсім оправдане, воно не спинить ревізора-кооператора аби спричинити безпощадне покарання лиходія.

Ясній ідеї ніколи й нічим не прислужаться люди зпід темної зорі. Поборювати таких осібників, це обовязок всіх, кому лежить на серці громадське добро. Це щоденний і коначний засіб також в праці ревізора-кооператора, який має помагати виростанню добра в суспільстві та виполювати омелу, що живе соками других.

ПЕРЕД РЕВІЗІЄЮ.

Є люди, які до діла беруться без підготовки, йдуть життєвим шляхом навмання. Це невдачники або ті, що ціляють не там, де міряли. Їм брак дару уявляти собі можливі обставини життя та відповідно до них укладати свої пляни.

Ревізорська діяльність мусить бути доцільна і пляномірна. Вона буде такою тоді, коли зближення до кооперативи попередить застанова над тим: куди йду, що маю зробити, з ким маю робити?

Перед ревізією установи, в якій не було ще ревізії, непокоїти буде себе ревізор думками-питаннями в роді оцих:

Цікаво, що то за люди? Хто їм піддав гадку організувати кооперативу? Хто їх провідником? Чи це незнайко-амбітник, чи людина доброї волі? Чи це людина свідомо мети, можливостей та методів праці кооперації, чи зовсім неграмотна під цим оглядом? Хто співпрацівники провідника? Як працюють? Чого вже доконали, а що можуть осягнути? Якщо є які досягнення, то чи прийшли до них свідомо, чи завдяки корисним обставинам, сліпому випадкові? Чи стосуються до законів? Які помилки роблять? Чи признаються до помилок, чи будуть укривати їх і як укривати?

Може найду тут яку гарну людину, щоби долучити, зміцнюючи віру в життя, спогади про неї до спогадів про добрих людей, яких знаю і їх другим ставлю, як приклад до наслідування? А може чорні характери кружляють гіенами біля кооперації і вже сидять в кооперації, або ще тільки остряють собі зуби на сподівану добичу? Є такі, що стараються звести життя установи на неправильний шлях, щоби мати для себе і для своєї фамілії наживу або тільки похвалу у тих, що радіють, коли провалюються потрібні масам організації та з радості шаліють, коли в масах поширюється деморалізація та самовинищування.

Напевне знайде ревізор і в цій кооперації зачатки боротьби світла і п'їтьми, добра і зла, бо вони є всюди, бо боротьба цих сил, це власне і є саме життя...

Із взаїмних розрахунків, з намов одних гуртків на другі, одних осіб на другі особи, з недоповіджених речень та з поодиноких слів, або лишень із хмурних облич та хитрих усміхів при ревізії, спостережливий ревізор збагне або бодай відчує, що діється в середині організації. І старатися буде найповніше вияснити дійсність, а своїм знанням й авторитетом зміцнити добре та направити зле.

Перед ревізією установи, у якій була вже ревізія, але іншого ревізора, розважування того, хто йде тепер ревідувати кооперативу, підуть на загальній лінії питань перед ревізією нової кооперації. Бо хоч теперішній ревізор має в руках попередні інформації та звіти, однак інформації й звіти других не заступлять йому безпосередніх розслідувань та вражень. Всеж таки думки та пляни ревізора будуть тепер мати реальну опору у досвіді попередника, може сусіда по столику у тій самій ревізійній установі. Теперішній ревізор мати буде теж письмо з дорученнями від ревізійної установи, видане по попередній ревізії, і буде по порядку контролювати, чи ті доручення виконано.

Перед ревізією кооперації, у якій вже був той самий ревізор, він, неначе дитина у сні, то буде перед собою насуплюватися, то буде до себе усміхатися, залежно від того, чи спогадає обманців, хитрунів, лиходіїв, чи чесних кооператорів і гарних людей. А його цікавість буде не менше жи-

ва, ніж цікавість до незнаної кооперативи. Та тільки та цікавість буде відноситись до знань осіб і до знань обставин, а це значно облекшить його працю.

Ось так у кожному випадку буде ревізор приготуватися до перевірки кооперативи цілою живістю власної уяви, студіюючи матеріали, призбирані в ревізійній установі, про стан справ у кооперативі.

А хочби всі твердили, що той, хто чесно виконує свої обов'язки, не має чого хвилюватися перед ревізією, усе будемо хвилюватися, коли нашу працю мають перевірювати. Причина тому, це ляк перед власною немічю та перед можливою несправедливістю судді.

Власної немочі не лякається хіба тільки тупий зарозумілець, або ненормальна людина. Людина нормальна, хочби була й дуже талановита, лякається власної немочі. Походить це може з того, що звичайно міряють виконане діло не тільки того самого роду ділами других, але теж міряють ідеєю, яка людині присвічувала при виконанню діла. Між ідеєю і доконаним чином все буде широкий простір, над яким пролітає ляк, як хмари гайвороння тоді, коли беруть на осуд нашу працю...

А чи ляк перед несправедливим судом не є оправданий? Поминувши те, що після біблійного: „Хто з вас без вини, нехай на неї каменем кине!“ — ніодна рука не піднеслася, чи не зустрічаємо у кожнім періоді історії несправедливі суди, суди винесені під примусом наказу, суди з упередження, з ляку перед утратою привілеїв для себе і для своєї касты? Чи не зустрічаємо купівлю вироків?

Та, не беручи на увагу навіть аж таких ненормальних обставин, чи не треба числитися із хвилевим настроєм, з „гумором“ судді, із всякими слабостями тих, що судять? Суду люди лякаються навіть тоді, коли почувають себе правими.

Ревізія теж суд, отже хвилюванням та ляком зустрічають кожну ревізію ті, що їх діла мають перевірювати. Всі в часі ревізії змінюються на обличчях, всі тоді напняті душевно, всі нервозні, рухи помішані, слова не конче льогічні.

Але лиходії енергічно працюють. Вони нераз проявляють небуденну творчість, щоби відвернути увагу ревізора від їхніх поганих діл. Закривають — часом дуже вміло — те, що їм немиле, невігідне, а висувають наперед те, що свідчить за ними. Брешуть, фабрикують документи, слідять за слабостями ревізора, чіпляються поодиноких його слів, впливають на него у бажаному напрямку через золотоустих їхніх повірників, або через відповідну підготовку публичної опінії.

Противна сторона теж слідкує за ревізором, за його кожним рухом.

Одні й другі висувають свої аргументи.

Так то дуже часто, — а все там, де кооператива є предметом благородного суперництва, або неблагородної конкуренції, — кружляють блискавки і громи докруги голови ревізора, йде боротьба за те, щоби полонити для себе його інтелект, його волю. Все це ревізор повинен мати на увазі і до всього бути приготованим.

Гладенько проходить ревізія лишень там, де до кооперативи нема **ще**, або нема **вже** ніякого зацікавлення, де вона хилиться до упадку, або де вже „положена”, та ще й там, де кооперативу опанували самі одностумці й опозиції не лякаються, бо її підкупили, або здобули загальне довіря знаменитим веденням кооперативи.

А у ревізора перед зближенням до кооперативи може кипіти море думок, можуть наладжуватися усякі пляни. Одначе ніхто не сміє знати про те, що у душі ревізора діялося перед зближенням до кооперативи і що діється у часі ревізії.

Ревізор не сміє нічим зрадитися із своїх замислів, аж до реферування висліду ревізії на поревізійному засіданню органів кооперативи. Однакове зацікавлення до всіх і до всего має виявляти ревізор. Він у боротьбі інтересів та інстинктів має бути нейтральний. І скромний-скромніський перед собою та перед людьми. Найскромніший, найувічливіший має бути з усіх, з ким зустрічається, щоби скромністю та ввічливістю приеднувати собі людей.

Справедливо судити, значить усе знати. Отже ревізор повинен найповніше пізнати справи кооперативи та обставини, в яких вона живе й працює, завше контролювати свою працю, важити слова, які хоче вивістити. Навіть супроти тих, яких ревізор признав колись негідниками, треба бути ввічливим. Люди змінюються, а кооперативний рух власне і є на те, щоби всім уможливлувати переміну, досконалення волі й характеру.

ЗА ЧИМ ГЛЯДИТЬ РЕВІЗОР?

І. Усе, що існує в світі, має свою опору і ніщо без опори не удержиться. Ревізор глядить за тим, чи здорова і міцна опора кооперативи. А опорою кооперативи це кооперативні засади, що вказують, як треба ділати, щоби досягнути цілей кооперативи. Загально, цілею кожної кооперативи є піднесення господарства, або зарібків членів спільними їх силами, через усунення посередників в заспокоюванню своїх господарських чи культурних потреб, — отже в остаточному результаті: боротьба з визиском.

Ревізор контролює, чи і в якій мірі провід кооперативи засвоїв собі знання кооперативних засад і чи примінює їх

в діяльності кооперативи, чи кооператива бореться з визиском.

Не буде боротьби з визиском там, де кооператива торговельна оминатиме свою кооперативну гуртівню, а побиратиме товари у приватників; якщо оминати буде товари кооперативного виробу, а поширювати товари приватних фабрик; якщо фальшиві товари продаватиме за правдиві; якщо буде уживати фальшивої ваги і міри; якщо ціна товарів в кооперативі не буде умірковано ринкова, а зарібки не йтимуть на добро членів.

Не буде боротьби з визиском там, де щадничо-кредитова кооператива використовуватиме примусове положення потребуючих готівки та побиратиме під різними формальними титулами надмірні відсотки; якщо фінансовим опертям кооперативи не будуть щадничі вкладки, а кредити у приватних лихварів, котрі все готові виповісти кредити і умертвити й знищити кооперативу, коли за свої „добродійства” не мають, крім відсотків, ще й спеціальних користей, наприклад, посад директорів, не маючи на те кваліфікацій.

Так в цих, як і в усіх інших родах кооператив, ревізор уважатиме, як ведеться відносно підприємство, чи воно поборює визиск і підносить добробут членів, чи, може, фальшиві кооператори тільки ошукують загал і утверджують визиск!

Уважаючи на все це, ревізор-кооператор не обмежиться формальною перевіркою справ кооперативи, тільки вгляне глибше в діло, бо не забуде, що ті, що зловживають, найчастіше дуже пильно дбають про бездоганну зверхність, якою закривають сумні річі.

Часом ревізоріві треба пригадати собі дещо з теорії, принципів і методів кооперації, а тоді загляне він до підручників, які має під рукою. При спеціальних кооперативах, мало поширеного виду, явиться у ревізора потреба докладніше зазнайомитися з літературою про ці кооперативи, а як такої нема, то порадитися з фахівцями-спеціалістами.

Зрештою рад фахівців він все затягне, бо аж тоді, в кожному, отже й небуденному випадкові, зможе ревізор виконати свою роботу найкраще. А коли ствердить недоладности, то зможе оректи, чи має до діла з лихою волею, чи перед ним може тільки невміння, лінивство або невдача, якої, не зважаючи на добру волю, не далось обійти через зміну умовин на ринку, чи через інші, незалежні від людей, причини.

Ревізор перевірює теж, чи нема в кооперативі визиску працівників щодо заробітньої платні, часу праці та умовин праці, чи з непередметових або ніби-предметових оглядів не протегують одних робітників перед другими.

Часто вищі урядовці в установах лякаються суперництва талановитих службовців і для приниження їх, зі шкодою для установи, схильні приділювати талановитішим невідповідну їм працю, тримати їх в тіні, висуваючи натомісць нешкідливих тупиць, яких суперництва ніхто не лякається. Тому кожний відповідальний кооператор, отже і ревізор, мусить дбати і про те, щоб посувались вперед найспосібніші працівники, щоби вони мали змогу досконалитися, а не нидіти в кіхтях спекулянтів на кооперації. Бо не тупі підлизні зближають нас до кращого майбутнього, а самостійно думаючи, ініціативні, творчі одиниці. Їм треба робити дорогу!

Ревізор скваліфікує, як відступство від кооперативних засад, такі випадки, коли нарочито обіцяють надмірні користи з кооперації, щоби загал обманути та звабити на свої лотоки, і такі випадки, як нарочите ігнорування завдань кооперації для піднесення рівня освіти членів та їх кооперативної свідомости.

Ревізор рішучо теж орече, що кооперація не додержується кооперативних засад, коли провід її поширює погляд, що гіркій долі визискуваних винні теж визискувані члени іншої віри, партії чи нації. Він буде дбати, щоби скооперовані засвоїли вірний погляд, що одиниці й суспільности підпадають гнетові й визискові через слабкість свого духа, через недостачу відповідних чеснот характеру, через відсутність сильної організації, через брак чуйности до підступности сильніших і відпорности проти деморалізуючих впливів.

II. Живемо не в утопічному, анархістичному суспільстві, у якому кожний може робити, що хоче, бо припускається, що всі робитимуть добре. Наша громадська діяльність, а більшістю й особисте життя, нормується законами, за виконанням яких стежить влада.

Збірки законів і запоряджень, що мають відношення до кооперації, доступні для всіх грамотних, бо видають такі збірки на всіх мовах ревізійні союзи.

Статут кооперації, це теж збірка законних приписів, повторених за кооперативним правом та доповнених власними законами організації, що їх собі ухвалити не заборонює державне право.

Кооперація це чисто правовий суспільний рух і ніяких відступлень від законних постанов не потребує, щоби змагати до своєї мети. Від ревізора вимагається знання законів, які безпосередно чи посередно відносяться до кооперації, та уваги на те, чи в установах, які він ревідує, приміняють законні постанови.

III. Ведення підприємства вимагає солідности у відносинах зі сторонами, обережности при заключуванні умов, раціонального орудування майном та точного виконання прийнятих зобов'язань.

Несолідне виконання кооперативою зобов'язань є грубим переступством проти кооперативних засад, а часом і проти закону. Те переступство безумовно заходить тоді, коли, наприклад, приймалиби до кооперативи чужий капітал на те, щоби вести непевні інтереси, наражаючи кредитора на страту умисним або легкодушним доводжуванням до невиклатности установи; коли не складалиби реального білянсу, але фальшивий білянс, щоби засвідчити ним про вищу кредитоздатність установи, ніж вона на те заслуговує; коли впору стверженої невиклатности не зголосили її зараз до суду, а затаюють невиклатність та ще й дальше приймають вклади або товарів вірительности.

Спроневіренням кооперативним засадам буде також роздавання кооперативних, чито повірених фондів, в формі товарового кредиту, тим особам, що на кредит не заслуговують. Через такі кредити не навчають солідности та життя відповідно до засобів, чого навчати має кооператива, ті кредити взагалі не повинні мати місця в кооперативах. А коли уперто, не зважаючи на ніякі перестороги і заборони, дальше розборговують майно кооперативи, прийятих до обороту кредитів не сплачують та ще більше задовжують установу, то ревізор таке спроневірення кооперативним засадам і вимогам здорової господарности буде кваліфікувати, як наражування інтересів третіх осіб і відповідні консеквенції з того витягне.

Те саме заходить і тоді, як в щадничо-кредитовій установі уділяють кредиту на непевний підклад, як дають кредити на непродуктивні цілі.

Кожна особа, фізична вона чи правна, має теж обовязки супроти державної скарбниці. Державна скарбниця стягне напевно свої претенсії, а за проволоку, або в разі егзекуції, налжить відповідну кару на податника. Натиск ревізора, щоби кооператива точно виконувала свої обовязки супроти державної скарбниці, буде в доброму інтересі кооперативи. Там, де виявлялиби охоту утікати від податків, через неправильне або неповне вписування торгів, чи через невиказування всіх доходів, де не респектувалиби стемплевих приписів тощо, там ревізор не забуде, що закон вимагає від ревізії ствердити, чи кооператива не наражує інтересів третіх осіб, а передусім державної скарбниці.

IV. Ревізор глядить і за тим, чи кооператива ухвалила прелімінар бюджету і чи господарює після него так, щоби виказувати річні надвишки, якими розпоряджається загальне зібрання, признаючи їх на відповідні фонди, чито на звороту членам-покупцям, чи на доплати членам-доставцям.

Ревізор провірює, чи шанують кооперативне добро, як наприклад товари, інвентар, чи якслід передержують і за-

безпечують поодинокі складники маєтку, щоб не довести до нищення їх і до страти.

Ревізія має ствердити, чи кооператива ведеться згідно з приписами закону і статуту, в інтересі загалу членів, чи може її використовувати якийсь один лиходій, або більше їх (фамілія, кліка). В цьому дугому випадку ревізор вживе всіх прислугуючих йому заходів, щоб лиходіїв усунути, а життя кооперативи спрямувати на правильну дорогу.

А сю працю ревізора в кооперативі ціхуватиме журба про те, щоби установа не завалилася. Катастрофа слідує не лишень тоді, коли маєток кооперативи роздзьобають „круки та ворони”, але й тоді, коли кооператива не використовує усіх організаційних можливостей, не опановує сама усього терену праці, або не даючи ініціативи до оснóвування потрібних нових кооператив, — у тісній співпраці з близькими собі по суспільному ідеалові установами.

Усе, що стоїть на місци, кисне й нидіє. Енергію мас при-тягує та її степенує лишень рух і розрїст.

Ревізор виробить собі погляд на те, чи організаційна діяльність кооперативи всесторонна, чи кооператива не бай-дужа на голос життя, а як так, то чому. І приложити найбільше зусиль, щоби установа підносилася на щораз вищий щабель розвою, опановуючи по можности кожду ділянку господарства, яка є статутовим предметом діяльности кооперативи.

Міркуванням над долею ревідованої установи присвя-тить ревізор найбільше часу. Він, на підставі минулого життя та нинішнього положення установи, старатися буде уявити контури її майбутнього і намітити шляхи, що ними у реальних обставинах треба йти до осягнення мети. Ревізор, який занедбавби застановитися над цим, — злегковаживби обовязки відповідального керовника праці кооперативи. Такий ревізор оставивби дуже незначний слід в установі і нара-зивсяби на слухний закид — поверховного формалїста.

Поучувати, давати вказівки, устно чи писемно, можна часто й дуже талановито, але аж точне виконання даних до-ручень засвідчує про осягнення цілі ревізії. Тому ревізор провірює, чи попередні доручення виконано, а коли ствер-дить недбалість, чи лиху волю під цим оглядом, тоді пред-ложить це ревізійному союзові, якому закон дає можливість натиснути судовими карами на виновників зла, що уперто не виконують доручень.

ЗВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИСЛІД РЕВІЗІЇ.

Влада ревізора, себто провід ревізійного союзу, може в інтересі справи зарядити, що ревізор, перевівши ревізію, повертає до свого союзу, предкладає там писемне звідом-

лення з ревізії, а союз, із апробованим звідомленням та висновками з него, висилає ревізора ще раз до кооперативи, щоб на місци пояснив видані союзом доручення і подбав про їх виконання.

Такий підхід до справи бувби потрібний хіба щодо великих кооператив, або таких, що провадять ріжнородні, скмпліковані підприємства, але у відношенні до кооператив дрібних, це булоб за коштовне й оправдане хіба у виїмкових випадках.

А проте менші, сільські кооперативи, потребують звичайно ще більшої опіки й уваги, як великі, бо там, на селі, кооперативу провадять часто люди неприготовані до діла, хоч і доброї волі, — отже вони потребують науки, освідомлення. У тих менших кооперативах негодувалиби члени, колиб ревізор на місци, живим словом, не повідомив нікого про висліди його праці. Люди аргументують домагання живого слова ось як:

„Ми неграмотні у книговодстві. Не знаємо, як мається вести діло. Хочемо від знавця довідатися про стан нашої кооперативи. Ми звязані з собою ріжними справами сусідського та взагалі громадського життя. Нераз дещо і ми самі бачимо, що в кооперативі щось не гаразд, але не знаємо, чи воно є так дійсно, чи те можна доказати. Верховоди в громаді часто вимушують на громадянах солідарність і примкнення ока на діла їх фамілії. Інакше всяку критику відомстятъ. А ревізор чужа особа, незалежна. Хочемо, щоби він по документах, правдиво описав працю тих, що ведуть нашу установу і всім нам сказав правду в очі”.

Ревізор обовязаний піти на зустріч таким бажанням і живим словом подати до відома висліди ревізії на спільнім засіданню управи і надзірної ради. На зібрання всіх членів може не булоби доцільно йти зі звітом зараз по ревізії, бо часто можуть там приходити під застанову справи, які вимагають спокійних нарад з безпосередно за діла кооперативи відповідальними чинниками, а для своєї полагоди вимагають наразі довірчності.

Є чотири роди справ, якими живо інтересуються на поревізійних засіданнях:

- 1) Як іде кооперативне діло під господарським оглядом?
- 2) Як працюють поодинокі особи, що їм повірено маєток кооперативи?
- 3) Як повинна йти господарка та уся діяльність кооперативи?
- 4) Що робити, щоби господарка пішла як слід?

Господарської діяльності кооперативи будуть торкатися відомости про питомі даному підприємству справи, наприклад, в споживчих кооперативах: про торги, стан товарів, розборгованість товарів загалом, а зокрема борги за

членами управи, надзірної ради, склепарем та його ріднею, про задовженість кооперативи, про джерела закупу товарів, тощо.

В іншого рода кооперативах прийдуть питомі їхній господарці відомости, а в усіх ще й дані про адміністраційні видатки та про осяги в чистому зиску.

Під **характеристикою діяльності поодиноких осіб** розуміється оцінку діяльності членів правління, кожного з них зокрема і всіх їх разом, діяльності надзірної ради та контрольної комісії, а також тих службовців, яким повірено завідування маетком кооперативи, як продавець, маґазинер, адміністратор дому тощо.

При третій групі справ, — **як повинна йти господарка**, ставлять ревізори перед очі членів, чи їх представників, гарні зразки добрих господарів та організаторів кооператив, звертаючи, наприклад, увагу на випадки в селах, де завдяки дбайливості проводу поширюється діяльність кооперативи на такі галузи, як машини на спільний ужиток, як асекурація худоби і проче, — де співпрацюють розумно зі спорідненими господарськими та культурними організаціями. Само-собою, що при цім найменше місця повинні займати оповідання „назагал”, а треба оперувати конкретними фактами, які доторкають діяльності конкретних, живих осіб.

При останній точці ревізор подасть **вказівки, що саме і як треба поправити в діяльності кооперативи**, щоби вона добре розвивалася, зажадає привернення правного чи організаційного порядку, якщо від него відступили, і мусить тут теж домагатися звільнення лиходіїв, коли такі є.

При цім реферуванню вислід ревізії має вже ревізор в руках списане на урядовім друку звідомлення з ревізії, а на окремій картці всі інші дані, а при них замітки, звідки ті дані бере (книгу, сторінку чи фолію, дату, тощо).

Важніші дані про стан кооперативи требаби порівняти з даними за той самий період з попередних років, а бодай із даними з минулого року. Взагалі стан кооперативи треба розглядати в історичній перспективі, на тлі загальних обставин місцевого життя, які то обставини треба пізнати, бо тільки тоді можна правильно оцінити стан і розвій кооперативи.

При характеристиці чи критиці діяльності осіб, кожний ревізор буде дуже обережний у висловах. Такт слова, це конечно вимога від ревізора.

Усе істотне, що ревізор скаже на поревізійному засіданні, повинно бути заразже вписане до протоколу і підписане приявними. Найкраще, коли зміст свого реферату ревізор тутже на засіданні подиктує до протоколу, або сам заздалегідь до протоколу впише, а потім по точкам його пояснить. Тоді не будуть виправдуватися, що про щось не знали.

бо „ревізор не казав”. Реферат не повинен тривати довше, ніж годину.

По рефераті ревізора слідують пояснення або виправдування зі сторони членів управи або надзірної ради та вирішення в найконечніших справах, які вимагають **безпроволочної** полагоди. Якщо наглих справ нема, то поагода виткнених недомагань відбувається пізніше.

Іноді й у важних справах треба дати час для розваження, як їх поагодити. В таких випадках особи з органів кооперативи інформують, що хотять засягнути поради у гуртків, які їх вибрали до заряду кооперативи, щоб достосувати свої кроки до опінії міродатного для них середовища. Ревізори пильнують, щоб ті кроки не пішли в розріз з добром кооперативи. Найкраще, як нагла справа поагоджується у присутности ревізора.

У важних справах, персональних чи річевих, ревізор ніколи не бере на себе відповідальности, а в таких випадках інформує на поревізійному засіданні: в якій формі і в якому освітленні пропозитить ті справи до вирішення своїй владі.

Лишивши відпис звіту з ревізії в кооперативі, оригінал того звіту предкладає ревізор ревізійному союзові, де реферує про вислід ревізії та по мисли ухвали дирекції укладає поревізійне письмо до кооперативи, в якому коротко збирається все те, що ревізор зауважив і зарядив на місци, та жадається від кооперативи виправлення похибок і недомагань.

ЩОБИ РЕВІЗІЯ БУЛА УСПІШНА.

(Вказівки для органів кооператив).

1) За правними документами не повинен ревізор шукати, турбуючи нераз годинами членів управи, щоби якийсь акт віднайшли та до ревізії подали, отже всі правні документи кооперативи повинні знаходитися в одній більшій, міцній течці бодай з п'ятьма меншими паперовими течками в середині: а) статут та судові документи, б) членські заяви, в) білянси, г) звіти з ревізії, д) інше. Шукання за документами днервує і забирає дорогий час, а затрата документу унеможливає повну ревізію.

2) Книговодство повинно бути чисте та викінчене, а документи впису насильні по числам на дрти у регістраторі. Геть з нечиткими фактурами та квітами на маліських, замазаних папірчиках! Всі документи повинні бути писані чорниллом на папері добрим і менш більш однакової величини. Проч з неоригінальними, неостемпльованими, у кооперативі фабрикованими квітами та фактурами. На жадання кожний купець подає відповідний формою рахунок. А чистий, певний документ та безпроволочне і чітке вписання документу у всі книги — заощадить час на ревізію і позволить

скоро та правильно орієнтуватися в діяльності кооперативи. Ревізор, утомлений викінчуванням книговодства, додаванням десятків сторінок, студіюванням маси непевних квітів та фактур, ревізор рознервований вижданням на відшукання розтрачених документів, — не дасть багато, в него недовставатиме сил і певного матеріалу для осягнення всіх завдань ревізії.

3) Протоколи засідань управи і надзірної ради та протоколи загальних зібрань, повинні бути під рукою ревізора, але писані не на окремих картках чи зошитах, а у грубшій, добре оправленій книзі. Протоколи списувати виразно та ядроно на самім засіданню. Протоколи управи і надзірної ради підписують всі приявні на засіданні, а протоколи загальних зібрань провідник та секретар. У кооперативі, в якій не відбувають регулярних засідань та зборів, нема життя, нема порядку.

4) Ревізор не все переведе як слід ревізію, коли постійно не буде при ньому, для уділення вияснень, бодай книговедець з управи, а представники надзірної ради чи контрольної комісії хочаби при списуванні інвентарів. В пору пильних господарських робіт на селі, особам зі складу органів кооперативи треба з ревізором, зараз при його появі у кооперативі, порозумітися та умовитися: хто, у яку пору дня явиться при ревізії.

5) При ревізії є нагода членам надзірної ради чи контрольної комісії вчитися, — як провірювати стан кооперативи, а зокрема стан готівки у касієра, товари у склепаря чи у магазинера. Діла кооперативи підуть краще там, де періодично, наприклад кожного кварталу або й кожного місяця, переводить контрольна комісія правильні і всесторонні перевірки. Можна навіть сказати, що тільки у такій кооперативі використають побут ревізора як слід. Кожна кооператива повинна замовити в ревізійному союзі відповідні підручники і поучення та студіювати їх на засіданнях управ та надзірних рад. Лекції для заочних курсів є теж дуже цінними поученнями.

6) Ніколи нічого не затаювати перед ревізором. Він учитель і людина фахова, знає багато дечого з життя взагалі, а з життя кооперації зокрема, а таких людей ніщо з їх фаху не счудує, як не чудує священика сповідь грішника. Кажіть про все своєму ревізорови і кажіть в пору, а не аж тоді, коли вже скінчив ревізію або вже виїздить з кооперативи.

7) Участь на поревізійному засіданні всіх членів управи та надзірної ради обовязкова. Хто не приходить на вислухання звіту ревізора, той може не мати всіх потрібних інформацій для правильної діяльності в установі.

8) Приготовляйтеся заздалегідь зустріти ревізора в кооперативі списком запитів, відповідь на які може він дати, та списком сумнівів, які вияснить.

9) Доручення для усунення всего, що неправильно чи зле в кооперативі, виконуйте охоче зараз другого дня по ревізії, а не відкладайте на пізніше. Майте амбіцію в тім, щоби установа, яку провадите, була дійсно гарним світом внутрішнього порядку, справедливости, добра та краси, бо тільки доведенням установи до такого стану засвідчуєте всім, що змагаєте до кращого життя і його будете.

10) Гоніть відважно з кооперації відкритих ревізією проступників та лиходіїв. Неспротивлюванням злу та умертвлюванням чину всякого рода крутіїствами нічого не доконаєте. Кращу долю добудете доброю підготовкою **прямого удару** на визиск, спекуляцію, несвідомість та незорганізованість.

11) Щоби ревізор міг правильно працювати, мусить бути фізично здоровий. Не провадьте ревізора на помешкання у кімнати зимні, вогкі, повні наскомих. З хвилию прибуття ревізора до кооперації дбайте за можливу вигоду для него, за добре опалення кімнати (конечно у зичливих кооперації людей), в якій буде мешкати та працювати. Та ще подбайте про здоровий харч для ревізора. Ревізор за все платить. Він нераз і місяцями в дорозі, а не повинен простудитися, хворіти, перепрацьовуватися, бо хорі і перетомлені не працюють правильно і ревізія, переведена людиною в ненормальному стані, не дасть бажаних вислідів. — Для передумання зібраного матеріялу та остаточних вирішень оставте ревізора на самотині. Ніхто, кому постійно та без стриму „лізуть в очі”, не працює правильно!

12) Від ревізора можна багато вимагати, але треба йому запевнити спокій за матеріяльний бік життя його самого та його рідні. Ревізійний Союз, опікуючись союзними кооперативами через ревізорів, крім того видає часописи і книжки про кооперацію, улаштовує кооперативні курси, взагалі дбає про поширення кооперативної ідеї серед населення і фахового знання серед кооперативних робітників. Все це вимагає поважних матеріяльних засобів. Виконуйте точно свої обовязки супроти Ревізійного Союзу!

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001018574560

619542732

Тогож автора вийшли:

„КООПЕРАТИВНА БІБЛІОТЕКА“

- Ч. 1. „Підстави кооперації“.
- Ч. 2. „З чим бориться у нас кооперація“ ?
- Ч. 3. „Як кооперація стремить до мети“ ?
- Ч. 4. „Кооператива, від якої походить споживча кооперація“.
- Ч. 5. „Кооперативи рільників“.
- Ч. 6. „Що лихого у наших господинь та як боротися з лихом“.
- Ч. 7. „Роля учительства в кооперації“.
- Ч. 8. „На низинах кооперації“.
- Ч. 9. „В сільських споживчих кооперативах“.
- Ч. 10. „Щоби в нас була здорова господарка“.

А також у виданнях Р. С. У. К.

- „Коли повстає недостача товару“ ?
- „Між кооперативними продавцями“.

Замовляти

**В КООПЕРАТИВНИХ ЦЕНТРАЛЯХ
АБО ЧЕРЕЗ КНИГАРНІ.**